

کوششی در راه طرح «آلودگیهای فرهنگی»

تهیه شده: در مرکز هماهنگی مطالعات محیط زیست

مقدمه:

ایران بعلت موقع خاص جغرافیائی خود همیشه واسطه‌ای بین فرهنگ و اقتصاد و سیاست غرب و شرق و محلی برای تلاقی ارزشها است. این تلاقیها همیشه تغییر و تحول و بالاخره سازش و سازندگی بدنبال داشته و همانطور که در این سرزمین سیاستی نو و اقتصادی بانوسان بسیار بین غرب و شرق خلق شده.

از ماشینیزم تا آخرین پدیده تمدن غرب صنعتی، در عین حال که رفاه، سرعت و اقتصادی پهناگر را برای این سرزمین به سوغات آورد ارزشها و سنتهای کهنه را بنحوی آسیب پذیر و متزلزل ساخت و در میان آلودگیهای آب و خاک و هوا که نتیجه گسترش وسیع مصرف انواع ماشین بود آلودگی دیگری را بنام نهاد که کمتر با رؤیت یا تنفس احساس می‌گردید. بلکه «دید زندگی» را کلاً آلوده می‌نماید و آن آلودگی فرهنگی است. «بهبودی محیط زیست» و «حفظ محیط زیست» همه در جهت مقابله با انواع آلودگیهای فیزیکی بسیج گردیدند، در حالیکه آلودگیهای فرهنگی از عمقی بیشتر نهادهای اجتماع را آلوده کرده است.

برای آنکه آلودگیهای فرهنگی را ریشه کن کنیم باید اول محیط را از جهت انواع ارزشهای کهنه و نومورد بررسی قرار دهیم.

وقتی از محیط زیست سخن بگوئیم هدف محیطی بی‌انتهاست که مجموعه‌ای از موجودات زنده در آن زندگی میکنند محیطی

گسترده و پهناگر، در حالیکه هرگاه محیط را از دیدگاه هر يك از موجودات زنده موجود در محیط بنگریم، محیط زیست را میتوان به مراحل متعددی تقسیم نمود که در عین حال هیچیک از این تقسیمات از یکدیگر جدا و مجزا نخواهد بود. اولین قسمت و نزدیکترین و شاید بعبارتی دورترین و ژرفترین قسمت محیط زیست، محیط درون افراد خواهد بود سپس محیط اطراف یا محیط فرانگر و سپس محیط زیست یا محیط پهناگر است.

در جامعه‌های پیشین خانواده‌هایی بصورت گسترده موجود بود که وظائف متعددی از قبیل تغذیه و آموزش، اقتصاد خانگی تفریح و حتی سیاست را بهعهده داشت، حالت چند نقشی اعضای اینگونه خانواده‌های گسترده، روابط پیچیده و شکل یافته خاصی را موجب می‌شد بدین ترتیب پدر خانواده، پدر بود، معلم بود، نان آور بود، دوست و احیاناً تعیین کننده خطمشی سیاسی افراد نیز محسوب میگردید و رابطه‌ای که بین اعضاء خانواده با پدر خانواده موجود بود يك رابطه کل از مجموعه روابط جزئی بود که بر حسب فونکسیونهای مختلف پدر خانواده بوجود می‌آیند.

هرچه با زمان جلو تر رویم از فونکسیونهای متعدد خانواده کاسته می‌گردد و مؤسسات مختلف اجتماعی عهده دار يك يك آن وظایف می‌شوند، تا بدانجا که در يك جامعه صنعتی غربی خانواده تنها واحدی برای تبادل روابط عاطفی و محیط گرمی برای پدر و

مادر و فرزندان خواهد بود، که با پیشرفتهای سریع تر احتمالاً مجالی برای این یکی هم باقی نخواهد ماند.

بدین ترتیب می بینیم که هر چه شکل جامعه ما تغییر کند و ماشینیزم وسیعتر گردد، روابط بین افراد ساده تر میگردند و به همانگونه که در یک جامعه صنعتی تقسیم کار با تمام ضوابط خاص خودش وجود می یابد تقسیم رابطه نیز در محیط اجتماعی صورت میگیرد، بسدین ترتیب که افراد به گروههای مختلفی تعلق خواهند گرفت که هر یک از این گروهها وظیفه خاصی را در رابطه با آن افراد عهده دار است.

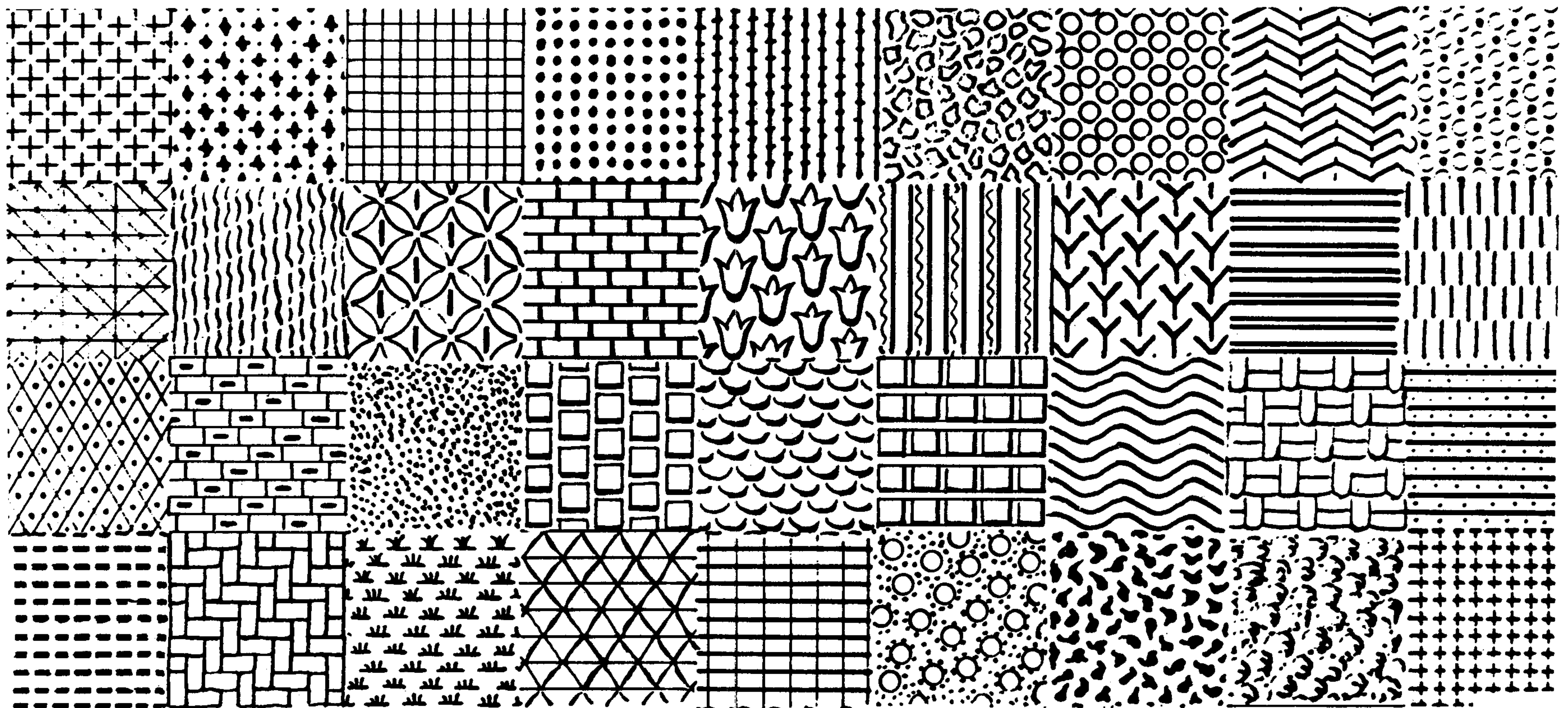
در این تقسیم رابطه که در یک جامعه پیشرفته جدا کثرت خود صورت میگیرد یگانه و یک بعدی شدن روابط بدنبال هم خواهد بود. و بالاخره در یک جامعه صنعتی رابطه هائی بصورت تک کار کردی یا تک فونکسیوننی و مجزا گردیده، بین هر یک از افراد با افراد متعدد و گروههای بسیار دیگر بوجود می آید.

هر گاه روابط پیچیده و متشکل جامعه روستائی را با روابط مجزا و متعدد جامعه صنعتی مقایسه کنیم با تناقض شدیدی که عکس-العمل این دو جامعه با محیط است برخورد میکنیم. خانواده های

گسترده با روابط متشکل محیط خود را میساختند و سپس نگاهداری میکردند در حالیکه اعضاء جامعه مبتلابه تکنولوژی و صاحبان روابط مجزا و متعدد محیط خود را مانند هر شئی مصرفی دیگری که در روز با آن سروکار دارند استفاده کرده یا نکرده آلوده و خراب میکنند این رابطه ای که بین متعدد گردیدن و رقیق شدن روابط و آلودگی پذیری محیط بچشم میخورد.

سادگی و تک بعدی روابط اجتماعی و خانوادگی گذرائی و پای بند نبودن را بدنبال آورده، از یک رابطه یک شئی مصرفی می سازد که بی تردید در آلودگی های اخلاقی نقش بسزا دارد.

جامعه سریعاً رو بتوسعه و صنعتی شدن ایران در فضای تازه سیاسی و اجتماعی خود پیش از هر زمان دیگر در حال اخذ تمدن و تکنولوژی و فرهنگ تازه ای است. خطر اینجاست که ضمن اخذ تمدن صنعتی، آلودگیهای ناشی از آنرا نیز عمیقاً در خود جای دهد. از اینرو بموازات شناخت عناصر آلوده ساز محیط که چون آب و خاک و هوا جنبه فیزیکی دارند لازم است به آلودگیهای فرهنگی که جامعه و خانواده را یکجا در کمین است مورد بررسی قرار دهیم. طرح کلی پیوست باین منظور تهیه شده است.

گزارش توجیهی طرح

ناخواه لغزشهایی را باعث می‌شود که آنها را بصورت آلودگیهای مصرفی و آلودگیهای فرهنگی میشناسیم.

۲- تلاقی فرهنگها:

برخورد دو جامعه، زایش فرهنگی نو را موجب است. آلودگیهای فرهنگی را در اینجا به دو قسمت تقسیم میکنیم. اول آلودگیهای خفیف و ناپیدا مانند گسستن رشتههای خانوادگی که رشتههای آن در زمان کودکی بنیان نهاده و در طی زمان بشمر رسیده و جوانان بمثال جامعههای صنعتی غرب چون يك كالای صنعتی از کارخانه جدا گردیده بدنبال خواستههای فردی رفته و خانواده را با انواع وسائل رفاه جامعه صنعتی بحال خود میگذارند بطوریکه پس از گذشت زمان نشانی از خانوادههای پیوسته و پروظیفه شرقی نمیتوان یافت.

آلودگی دوم آلودگیهای سریع است که چون تیبی دامنگیر

۱- ویژگیهای عصر انتقال:

آلودگیهای فرهنگی محور اصلی انواع آلودگیهای محیطی بوده و برای شروع مبارزه با انواع آلودگیهای محیطی، مطالعه و بررسی از فرهنگ جامعه، شناخت و مبارزه با انواع آلودگیهای فرهنگی آغاز میگردد.

برای شناخت و مطالعه فرهنگ ابتدا به ویژگیهای خاص زمان حاضر یعنی «عصر انتقال» میپردازیم و عوامل درون مرزی و برون مرزی را مطالعه میکنیم.

ایران باتمام سنتها و آداب و رسوم و اخلاق در معرض نوآوری های غرب است که بصورتهاى مختلف پایه های فرهنگی جامعه را تحت تأثیر قرار داده و يك جامعه سنتی در مدت تقریبی نیم قرن به يك جامعه «سریعاً در حال صنعتی شدن» تبدیل گردیده. در اینجا چگونگی و آثار این حرکت بررسی میشود.

انتقال جامعه سنتی به صنعتی برخورد دو فرهنگ قدیم و جدید و محل تلاقی ارزشهای کهنه و ضابطه های نو باعث سستی بنیادهای اجتماعی کهن شده و چون هنوز پذیرش ضابطه های نو کاملاً ممکن نیست زمانی برای نوسان تفکرات و تزلزل ایمان و بعبارت دیگر حیران بودن بین دو زمان مشخص را از نظر اخلاقی و روانی برای افراد بوجود می آورد. این «عصر انتقال» خواه و

جامعه میشوند و اغلب با سرعت قشر نوظلب و آماده پذیرش جامعه یعنی جوانان را مورد هدف قرار میدهند مانند «هیپی گرائی» و یا انواع اعتیاد.

دنیای غرب در اوج ماشینیزم نگران محیط گردید و این حفظ و حراست محیط مانند دیگر پدیده‌های غربی به ایران کشانده شد. ناگفته نماند که در مذهب و سنت و اخلاق ایرانی ریشه‌های عمیق احترام به محیط وجود داشته، ولی مبارزه با آلودگی‌های «محیط‌زیست» بصورت تکنیک‌های مختلف علمی و تجربی برای مبارزه با انواع آلودگی‌های فیزیکی محیط بنا بر هدف حفظ منابع طبیعی موجود و بهبود شرایط فیزیکی، محیط‌زیست را بررسی مینماید. در این مبارزه انواع آلودگی‌های ناشی از «مصرف» غلط و ناصحیح مورد نظر میباشند، در حالیکه مطالعه آلودگی‌های فرهنگی چگونگی و علل طریقه ناصحیح «مصرف» را بمعنی اعم کلمه مورد بررسی قرار میدهد.

شدو این تحول، زمان و مدت نسبتاً طولانی را پیمود و جامعه کشاورزی غرب با فرصت بسیار بصورت «صنعتی کامل» تبدیل شد. در جامعه مشرق زمین ادخال این ماشینیزم سریع و بی‌مجال صورت گرفت.

هدف از مکانیزاسیون رفاه بود بنا بر این مکانیزاسیون کامل، در راه رفاه عمومی انجام شد. شرق بمنظور بهره‌وری از این رفاه و خواه و ناخواه چون حلقه‌ای از اقتصاد بین‌المللی تکنولوژی را قبل از پذیرا شدن بصورت لوکس استقبالی کاذب کرد و بدین ترتیب تکنولوژی قربانی لوکس گردید و قبل از آنکه شامل تمامی افراد جامعه گردد در خدمت قشری نازک از اجتماع وسیله‌ای برای تفریح و خودنمایی گردید و طبیعی است که با این شرایط شامل یک قیمت گذاری کاذب شده و اقتصاد شرق را رو به ویرانی برد و بالاتر از همه طرز تفکری غیر حقیقی برای خود اذهان افراد جامعه بجا گذاشت. و بار دیگر در محل تلاقی فرهنگها آلوده شدن فرهنگ نمایان شد.

۳- برخی عوامل فرهنگسازی:

بطور کلی تمامی نوآوری‌ها در جامعه صنعتی بنحوی فرهنگ- ساز بوده و در بنیاد گذاری جامعه نو سهمی خاص دارند. در اینجا بعضی عوامل فرهنگساز را که در مقایسه با دیگر عوامل مؤثرتر، و عمومی‌تر عمل کرده‌اند باختصار بررسی می‌کنیم.

۱- ماشینیزم

صنعتی شدن کامل در جامعه غرب با آهنگی آهسته آغاز

۲- ماشین (اتومبیل)

اتومبیل یا وسائل نقلیه سریع زمان صنعت با در نظر گرفتن وسائل کند و سفرهای پریم زمان‌های قدیم با ضرورت بسیار بوجود آمد و طبیعی بود که با اهمیت و استقبال به ایران رسید. اتومبیل برای رفاه بیشتر بوجود آمد و از غرب به شرق رسید و چون زمانی از آمدن و رواج انواع آن گذشت مانند دیگر اشیاء اقتصاد صنعتی فونکسیون اولیه آن تحت تأثیر برداشت غلط جامعه «در حال صنعتی شدن» قرار گرفت و بصورت یک وسیله تفریحی در خدمت قشر محدود جامعه با قیمتی کاذب اقتصاد ملی را بشدت تحت تأثیر قرار داد.

سپس با ورود بیشتر انواع بسیار لوکس اتومبیل مسائل فرهنگی و محیطی و اقتصادی بسیاری را مانند خود نمایی‌های اجتماعی

لزوم اتومبیل برای هر فرد - تعویض نو اتومبیل در هر سال رانندگی بصورت مدرن - آلودگیهای ناشی از اتومبیل مانند : آلودگی هوا تصادفات - مسئله ترافیک - خارج شدن ارز از کشور و انواع دیگر آلودگیهای مصرفی و فرهنگی و فیزیکی را باعث گردید.

۳ - اقتصاد بین المللی

الف زمین

بعد از جنگ جهانی دوم بعثت طولانی گردیدن زمان صلح اقتصاد بین المللی تبدیل به اقتصاد مصرفی گردید. وجود مواد اولیه در خارج از کشورهای اروپائی نیز باعث شد که این کشورها خود و دیگر ممالک را دچار اقتصاد مصرفی بنماید. و در این زمان بود که مسئله اشیاء لوکس و رواج مصرف انواع آنها متداول شد و انسان بصورت عامل مصرف، هدف اصلی، اقتصاد مصرفی قرار گرفت.

ایران که بعثت فروش نفت تماس بسیار با جریان پولی بین المللی داشت تحت تأثیر این وضع خاص واقع شد. اشیاء لوکس با قیمت کاذب و مصرف غیر ضروری مورد استفاده همگی افراد جامعه قرار گرفتند.

همراه با ورود تکنولوژی و ماشین و اشیاء لوکس اولین نوسان سریع و شدید در قیمت گذاریهای کاذب بر روی زمین پدیدار شد و زمین موضوع يك سوداگری کور شد سوداگری زمین به تأمین سرمایه های بادآور و این یکی به تبذیر و مصرف کاذب برای تأمین يك منزلت اجتماعی منتهی شد.

ب تغییر شکل مسکن :

آپارتمان نشینی سوغات دیگری از مغرب زمین بود که

زندگی در سطح را تبدیل به زندگی در ارتفاع نمود و کوچه های قدیمی مبدل به راهروهای تنگ منتهی به آسانسور گردیدند با این تفاوت که روحیه همشهری گری و هم محله بودن بتدریج رو به زوال رفت و همانطور که فاصله فضائی بین ساکنین آپارتمانهای قفس مانند به حد اقل رسیده فاصله روحی آنها وسیع تر شد. افراد در آپارتمان های تنگ تلویزیون را بعنوان تنها وسیله ارتباط با دنیای خارج، بناچار قبول کردند و این شبی پای بند کننده جانشین هرگونه مطالعه کتاب یا تمرینهای هنری و غیره که قبلاً در خانواده ها مرسوم بود گردید. و بدین ترتیب ترویج آپارتمان نشینی و ایجاد شهرهای اقماری که جوابی در مقابل مشکل مسکن و ارائه رفاه بیشتر در جامعه صنعتی بود يك زندگی محبوس و بدون حرکت و خالی از تفکر را در محیطی تنگ بوجود آورد.

۴ - نظام اداری

نظام اداری در ایران قرنیه سابقه دارد. این نظام بمنظور تأمین نیازمندیهای اداری اقتصاد نوین ایران و خروج از مدار عقب ماندگی نظام اداری خانجانی و اقتصاد خود مصرف ابتدائی و تدارك برای يك اقتصاد صنعتی پیشرو بود. بر اثر انحرافات که نتیجه نظام آموزش «مدرکی» بود بوروکراسی و کندکاری را بیار آورد. و ضرورت ایجاد انقلاب اداری را باعث شد. انقلاب اداری بعامل مختلفی شامل موفقیت هائی که انتظار میرفت نگردید. بررسی این علل خود مطالعه آلودگیهای فرهنگی موجود است که در این عدم موفقیت سهیم بوده اند.

۵ - تبادل فرهنگی

مبادله فرهنگی تحت تأثیر مبادله اقتصادی واقع شد. ارتباطات فرهنگی و ادخال علوم غربی به ایران زمینه این انتقال بود. سفر به خارج از کشور و کسب علوم جدید، و رود خارجیان به ایران بصورت متخصص با استاد و مشاور و بالاخره رواج انواع وسایل ارتباطی باعث مخلوط شدن فرهنگ غرب و شرق گردید و بتدریج جوانان و طبقه تحصیلکرده را در حلقه احتیاجاتی خاص نهاد که در اتمسفر اقتصاد کاذب صرفاً مصرفی آلودگیهای فرهنگی را باعث گردید.

۴ - جامعه‌های هدف :

۱ - شهریان بمثابه جامعه هدف اول

شهرها میدان جلوه‌گریهای انواع تظاهرات يك زندگي صنعتی بوده و شهریان در معرض انواع آلودگیهای ناسازی از این زندگي صنعتی میباشند.

اولین اثر صنعتی شدن را در تحرك بين طبقات مختلف شهر و تغییر شکل قشرهای اجتماعی مطالعه میکنیم. انواع تبادل فرهنگی و ترویج انواع وسایل ارتباط جمعی آداب و رسوم و اخلاق و سنت‌های قدیمی را رو به زوال برده. استفاده از انواع وسایل رفاه، شهریان را دچار مصرف انواع اشیاء نمود. کارخانجات صنعتی چگونگی مصرف اشیاء ساخته شده خود را بر روی شهریان به آزمایش نهادند و شهرها بصورت آزمایشگاه اشیاء کارخانجات صنعتی در آمدند.

شکل ونوع مسکن ونوع شیئی مصرف شده اعم از پوشاک یا اتومبیل ضابطه‌ای جدید برای وجه اجتماعی پایه‌گذاری کرد . و تغییر قشرهای اجتماعی بر طبق ضوابط جدید جامعه‌ای نوپدید آورد که پایه‌های آن بر اخلاق و ایمان استوار نبود.

۶ - بازگشت فرهنگ «غرب پسندیده»

همانطور که ما لباس و افکار و ظاهر و باطن غربیان را الگو قرار دادیم سالها بعد زمانیکه آنها از غربی بود نشان خسته بودند افکار و لباس و ظاهر و باطن ما را نه مانند ما که از آنها با نیاز و حرص بسیار گرفتیم، بلکه از سر تفریح و تفنن به سرزمین خودشان بسوغات بردند. و در این زمان بود که ما پس از آنکه مقبول نظر افتادیم در نظر خودمان نیز رجعتی به فرهنگ سابق صورت گرفت. مصرف صنایع دستی فی‌المثل پس از جلوه‌گری در «خانه ایران» در پاریس و کاربرد آنها وسیله قشری از فرنگیان، بین ایرانیان، بیش از همیشه متداول گشت و بعبارت دیگر ما زمانی خودمان را پسندیدیم که پسندیده شده بودیم. نگرستن به همه چیز حتی خودمان از دید يك غربی آلودگی فرهنگی بسیار دردناکی است.

۲ - روستائیان بمثابه جامعه هدف دوم

روستائیان دورتر و دیرتر در معرض نوآوریهای صنعتی قرار

گرفتند ولی رادیو و تلویزیون و بالاخره سینما و نشریات تمدن غرب را به روستاها نیز رسوخ ورود ماشینهای کشاورزی ایجاد مدارس و بالاخره وسوسه مهاجرت از روستا بشهر فاصله‌ای بسیار عمیق بین دو نسل موجود در روستا بوجود آورد و خانواده گسترده و پروظیفه روستائی با اقتصاد بسته که اطاعت جوان از پیر و ایمان به مذهب و پرستش سنت و اخلاق لازمه آن بود با تضاد بین اعتقادات و روش زندگی دو نسل موجود از وسط بدونیم گردید. پیران باعده‌ای زن و کودک بدون قوه فعال کافی در روستاهای بین کشاورزی و صنعتی حیران، بجای ماندند و جوانان بدون مهارت و هدفی خاص راهی شهرها شدند تا در معرض انواع آلودگیهای شهری قرار گیرند و بر «بارمحیط» بیافزایند.

فرهنگ غرب قبل از آنکه موفق شود کشاورزی را کاملاً تبدیل به کشاورزی صنعتی نماید محیط گرم و صمیمانه روستا را از هم گسیخت.

۳ - نسل جوان «هدف خاص»

شهر و روستا بر تیب با فرهنگ غرب آشنا شدند و این آشنائی در هر دو محیط نامبرده جوانان را بمثابه «هدف خاص» نشانه گیری مینمود. نوپذیری خاص این گروه از اجتماع باعث گردید که نوگرائی هائی را بهتر پذیرند، در مصرف انواع اشیاء از لوازم «آرایش گرفته تا موتورسیکلت» پیشقدم شدند و بتدریج نوع کاذبی از مصرف را جایگزین کار آئی اولیه اشیاء نمودند. اشیاء لوکس بیش از دیگر مردمان، جوانان را هدف گیری نمود. لباس غربیان و سپس انواع اعتیاد آنان را نیز برایشان به ارمغان آورد. سلیقه آنها به پسندیدن «هرچه خارجی است» متمایل گردید. و از نظر آموزش و تحصیلات بدست آوردن «مدرک» هدف شد و چون مدرک بدست -

آمد و ملبس به فرم غربیان و معتاد به آلودگیهای فرهنگی آنها شدند ضابطه‌های اخلاقی، سنتی و قیود خانوادگی فدای تظاهرات بدون پایه اجتماعی و (احیاناً سیاسی) گردید.

۴ - مغزها هدف اصلی

تنها جوانان دچار غرب زدگی نشده‌اند بلکه این تبادل و سازش در مورد پیران و کودکان نیز انجام پذیرفت. پیران علاج تمام دردها و بازگشت به جوانی را در سفر به «فرنگ» باز یافتند و کودکان هنوز الف بای فارسی نیاموخته، زبان مادری را بدرستی نمیدانستند که راهی کود کستانهائی «برای فراگیری فرانسه و انگلیسی» شدند. ماشین، اشیاء لوکس مصرفی و تلویزیون جایگزین انواع فعالیتها و تفکرات مذهبی شد و زندگی صنعتی و ترافیک و سینما فرصتی برای تفکر باقی نگذاشت. گرفته‌ها همه شیئی بودند، ماشین، اشیاء لوکس و غیره. . . . داده‌ها همه از مغزها بوده تفکر ایمان، روابط خانوادگی و غیره. بدین ترتیب تبادل فرهنگی نتیجه‌ای بصورت آلودگی فرهنگی ایجاد نمود که هدف اعلی «مغزها» بود.

نتیجه گیری :

در شرایط اقتصادی اجتماعی، فرهنگی موجود با در نظر گرفتن سرعت صنعتی شدن کشور و با توجه به آلودگیهای فرهنگی موجود و آلودگیهای فرهنگی که در سیر تحولی انقلاب بیشتر و بیشتر میگردند و برای پایه گذاری يك فرهنگ سالم و مبارزه با انواع آلودگیهای فرهنگی موجود.

مطالعه «آلودگیهای فرهنگی» در جهت شناسائی عوامل آلوده کننده طرح و پیشنهاد میگردد.

آلودگیهای فرهنگی «عصر انتقال»

مقدمه :

۱- ویژگیهای عصر انتقال

الف : عوامل درون مرزی

ب : ز عوامل برون مرزی

ج : انتقال جامعه سنتی به صنعتی

د : ایجاد مسائل محیطی

۱- مکانیزاسیون عمومی

۲- کاربرد تکنولوژی

۳- ارزشهای کاذب اقتصادی

۴- حاکمیت کاذب تکنولوژی

ب : ماشین (اتومبیل)

۱- حمل و نقل خصوصی - حمل و نقل عمومی

۲- ارزش گذاری اتومبیل

۳- اتومبیل ضابطه‌ای برای منزلت اجتماعی

۴- اتومبیل در شهر و روستا

۵- مسئله ترافیک در شهرها

۶- انسان ماشین‌دار

ج : اقتصاد مصرفی

۱- زمین

۲- تغییر شکل مسکن انسانی

۳- دیگر عوامل رفاه

۴- انسان مصرفی

د : نظام اداری

۱- بروکراسی (ایرانی)

۲- انقلاب اداری

۳- بررسی علل عدم موفقیت کامل انقلاب اداری

۲- برخورد فرهنگها (آلودگیهای فرهنگی چیست؟)

الف : محل تلاقی

ب : زایش آلودگیها

ج : آلودگیهای خفیف و ناپیدا

د : آلودگیهای ظاهر شده

۳- برخی از عوامل فرهنگساز

الف : ماشینمزم

۴ - نتیجه :

جامعه ایرانی و نوآوری‌ها و آلودگیهای فرهنگی

الف : شهریان بمثابه جامعه اخص و نزدیک

ب : روستائیان بمثابه جامعه اعم و دور

ج : جوان « هدف خاص »

د : مغزها « هدف اعلى »

چه باید کرد ؟

۴- انسان میزگرا

ه : تبادل فرهنگی

۱- کسب فرهنگ غرب

۲- آموزش جدید

الف: بررسی آموزش در پنجاه سال اخیر

ب: نظام آموزش بعد از انقلاب

۳- وسائل ارتباط جمعی

۴- تبادل توریسم

الف: سفر بخارج

ب: ورود خارجیان به ایران

۵- بازگشت فرهنگ « غرب پسندیده » شرق

۶- « خودنگری » از دید غربی

۷- اختلاط ناکام

